

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

CEZA BÖLÜMÜ

ESAS NO : 1982/282

KARAR NO : 1982/191

K A R A R

Davacı : K.H.

Sanık : Hasan Selin Açıan

O L A Y : A) 1- Sanığın sorumlu yazı işleri müdürlüğünü yaptığı, Halkın Kurtuluşu

şu Gazetesi'nin 57 sayısından sonra 29.5.1977 tarihinde çıkan Halkın Kurtuluşu Gazetesi'nin özel sayısında yayınlanan yazılarla, yayın yoluyla parlamentonun manevi şahsiyetinin tahkir ve tezyif edildiği, komünizm ve milli duyguları zayıflatıcı nitelikte propaganda yapıldığı iddiasıyla İstanbul C. Savcılığı'nca eylemine uyan Türk Ceza Yasası'nın 159., 142/1-6., 142/3-6., 142/1-6., 142/1-6., 173/son. maddelerine göre cezalandırılması istemiyle Ağır Ceza Mahkemesi'ne kamu davası açılmıştır.

İstanbul 6. Ağır Ceza Mahkemesi, 26.9.1977 gününde, 1977/294-246 sayı ile; bu davayı şahsi irtibat nedeniyle mahkemelerinin 1977/282 esasına kayıtlı dava dosyası ile birleştirmiştir.

2- Sanığın sorumlu yazı işleri müdürlüğünü yaptığı Halkın Kurtuluşu Gazetesi'nin 18.4.1977 günlü, 53 sayılı nüshasında yayınlanan yazılarla neşir yoluyla BMM'nin hükümetin manevi şahsiyetinin, devletin ve emniyet muhafaza kuvvetlerinin tahkir ve tezyif edildiği, komünizm ve kürçülük propagandası yapıldığı, cürüm fiilinin övüldüğü iddia edilerek İstanbul C. Savcılığı'nca eylemine uyan Türk Ceza Yasası'nın 159/1.(3 kez)., 142/1-6., 142/3-6 312/2. ve 173/son. maddelerine göre cezalandırılması istemiyle Ağır Ceza Mahkemesi'ne kamu davası açılmıştır.

İstanbul 6. Ağır Ceza Mahkemesi, 26.9.1977 gününde, 1977/356-249 sayı ile; bu davayı şahsi irtibat nedeniyle mahkemenin 1977/282 esasına kayıtlı dava dosyasıyla birleştirmiştir.

3- Sanığın sorumlu yazı işleri müdürü olduğu Halkın Kurtuluşu Gazetesi'nin 21.3. 1977 günlü, 49 sayılı nüshasında yayınlanan yazılarla, neşir yoluyla hükümetin manevi şahsiyetinin ve devletin emniyet ve muhafaza kuvvetlerinin tahkir ve tezyif edildiği, komünizm ve kürçülük propagandası yapıldığı, cürüm fiilinin övüldüğü, halkın suç işlemeye tahrik edildiği ileri sürülerek İstanbul C. Savcılığı'nca eylemine uyan Türk Ceza Yasası'nın 159/1.(2 kez)., 142/1-6., 142/3-6., 311/2., 312/2. ve 173/son. maddelerine göre cezalandırılması istemiyle kamu davası açılmıştır.

İstanbul 6. Ağır Ceza Mahkemesi, 26.9.1977 gününde, 1977/345-248 sayı ile; bu davayı mahkemenin 1977/282 esasına kayıtlı dava dosyasıyla birleştirilmiştir.

4- Sanığın sorumlu yazı işleri müdürü olduğu aynı gazetenin 9.5.1977 günlü, 55 sayılı nüshasında yayınlanan yazılarla hükümetin emniyet ve muhafaza kuvvetlerinin tahkir ve tezyif edildiği, komünizm propagandası yapıldığı, komünizmin övüldüğü, milli duyguları zayıflatıcı propaganda yapıldığı suç işlemeye tahrik ve kanunun cürüm saydığı fiilin övüldüğü ileri sürülerek İstanbul C. Savcılığı'nca eylemine uyan Türk Ceza Yasası'nın 159/1.(2 kez)., 146. maddesi yoluyla 172., 142/1-6., 142/3-6., 142/4-6., 311., 312. ve 173/son. maddelerine göre cezalandırılması istemiyle kamu davası açılmıştır.

İstanbul 6. Ağır Ceza Mahkemesi, 26.9.1977 gününde, 1977/283-245 sayı ile; bu davayı mahkemenin 1977/282 esasına kayıtlı dava dosyası ile birleştirmiştir.

5- Sanığın yazı işleri müdürü olduğu aynı gazetenin 22.11.1976 günlü 32 sayılı nüshasında yayınlanan yazılarla, hükümetin manevi şahsiyetinin devletin emniyet ve muhafaza kuvvetlerinin tahkir ve tezyif edildiği, komünizm propagandası yapıldığı, cürüm sayılan fiilin övüldüğü iddiasıyla İstanbul C. Savcılığı'nca eylemine uyan Türk Ceza Yasası'nın 159/1.(3 kez)., 312/2.(2 kez)., 142/1-6., 142/3-6. maddelerine göre cezalandırılmasını istemek üzere kamu davası açılmıştır.

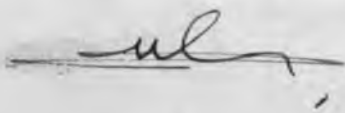
İstanbul 6. Ağır Ceza Mahkemesi, 19.12.1977 gününde, 1977/570-353 sayı ile; bu davayı mahkemenin 1977/282 esasına kayıtlı dava dosyası ile birleştirmiştir.

6- Sanığın sorumlu yazı işleri müdürlüğünü yaptığı aynı gazetenin 4.4.1977 günlü, 57 sayılı nüshasında yayınlanan yazılarla, hükümetin manevi şahsiyetinin, devletin, emniyet ve muhafaza kuvvetlerinin tahkir ve tezyif edildiği, komünizm propagandası yapıldığı, cürüm fiilinin övüldüğü iddia edilerek, İstanbul C. Savcılığı'nca eylemine uyan Türk Ceza Yasası'nın 159/1.(2 kez)., 142/1-6., 142/3-6., 311/2., 312/2. maddelerine göre cezalandırılması istenerek kamu davası açılmıştır.

İstanbul 6. Ağır Ceza Mahkemesi, 26.9.1977 gününde, 1977/344-247 sayı ile; bu davayı mahkemenin 1977/282 esasına kayıtlı dava dosyasıyla birleştirmiştir.

7- Sanığın sorumlu yazı işleri müdürü olduğu aynı gazetenin 3.1.1977 günlü, 38 sayılı nüshasında yayınlanan yazılarla, hükümetin ve adliyenin manevi şahsiyetinin, devletin emniyet ve muhafaza kuvvetlerinin tahkir ve tezyif edildiği, kürtçülük ve komünizm propagandası yapıldığı, adli, idari heyetlerin tahkir edildiği, cürüm fiilinin övüldüğü, suç işlemeye tahrik fiilinin işlendiği iddiasıyla, İstanbul C. Savcılığı'nca eylemine uyan Türk Ceza Yasası'nın 159/1.(3 kez)., 142/1-6., 142/3-6., 311/2., 312., 268/4. maddelerine göre cezalandırılması istemiyle kamu davası açılmıştır.

İstanbul 6. Ağır Ceza Mahkemesi, 10.9.1978 gününde, 1977/282-1979/355 sayı ile; teahit edilerek görülen tüm bu davalar sonunda, İstanbul ilinde sıkıyönetim ilân edilmesine

sanığa atılı suçların niteliğine göre davaya bakma görevinin sıkıyönetim askeri mahkemesi-
ne ait olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiştir.

B) 1- Sanığın sorumlu yazı işleri müdürlüğünü yaptığı Halkın Kurtuluşu Gazetesi-
nin 25.4.1977 günlü, 54 sayılı nüshasında yayınlanan yazılarla, hükümetin manevi şahsiye-
tinin devletin emniyet ve muhafaza kuvvetlerinin tahkir ve tezyif edildiği, kürtçülük ve
komünizm propagandası yapıldığı iddia edilerek, İstanbul C. Savcılığı'nca eylemine uyan
Türk Ceza Yasası'nın 159/1., 142/1-6., 142/3-6. maddelerine göre cezalandırılması istemiy-
le,

2- Yine sanığın sorumlu yazı işleri müdürü olduğu Halkın Kurtuluşu Yolunda Gençlik
Gazetesi'nin 5 sayılı nüshasında yayınlanan yazılarla Türk Ceza Yasası'nın 142/1-6., 142/
4-6., 142/3-6., 312., 125. yoluyla 172. ve 173/son. maddelerinde yazılı suçları işlendiği
iddiasıyla, İstanbul C. Savcılığı'nca anılan maddelere göre cezalandırılması istemiyle
açılan kamu davaları İstanbul 1. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 18.2.1978 günlü, 1978/394-399
sayılı kararı ile 1977/344 esasa kayıtlı dava dosyasıyla birleştirmiştir.

İstanbul 1. Ağır Ceza Mahkemesi, 5.7.1979 gününde, 1977/34-1979/193 sayı ile; sanı-
ğa atılı suçların sıkıyönetim ilânına neden olan fiillerden olduğu, davaya bakmanın sıkı-
yönetim askeri mahkemelerinin görevine girdiği gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiştir.

İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askerî Mahkemesi, İstanbul 1. ve 6. Ağır
Ceza Mahkemelerince görevsizlik kararı verilerek mahkemelerine intikal eden dosyaları bir-
leştirerek, 23.7.1980 gününde, 1980/265 sayı ile; sıkıyönetim ilânından uzunca bir süre
önce yazılan yazılarla, sıkıyönetim ilânına yol açan yaygın şiddet eylemleri arasında bağ-
lantı kurulmasına olanak bulunmadığı, davada Adli Yargı yerinin görevli olduğu kanısına
varıldığını belirterek 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin ta-
ni için Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvuruda bulunmuştur.

Başvuruyu inceleyen Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü; 23.7.1981 gününde, 1980/324
esas, 1981/541 karar sayı ile; sanığa atılı suçlardan büyük bir bölümünün cumhuriyete,
vatan ve milletin bütünlüğüne, bağımsızlığına, temel hak ve özgürlükleri ortadan kaldırmay
yönelik olarak işlenmek suretiyle anarşik ortamın kökenini oluşturduğu, Milli Güvenlik
Konseyi'nin 7 sayılı Kararı'nın 4. maddesi kapsamına girdiği ve bu yönüyle sıkıyönetim il-
nina neden olan olaylara ilişkin bulunduğu, suçların 1402 sayılı Yasa'nın değişik 13/a mad-
desi dışında kalmakta ise de, aynı yasanın 13/b maddesinde yer alan bağlantı koşulunu içere-
diği, zira sanığın sorumlu yazı işleri müdürü olduğu gazetenin, Halkın Kurtuluşu adlı yasa-
dışı bir örgütün yayın organı olduğu, anılan örgütle ilgili davalara sıkıyönetim askeri
mahkemelerinde elkonulduğu, bu suretle Mahkememiz'in 4.5.1981 günlü, 1981/1-1 sayılı ilke
kararında öngörülen organik ve örgütsel bağlantılı olan suçlardan olduğu gerekçesiyle baş-
vurunun reddine karar vererek görev sorununu kesin olarak çözümlenmiştir.

Uyuşmazlık Mahkemesi kararını alan İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askerî Mahkemesi, 19.8.1981 gününde, 1980/265 esas, 1981/653 karar sayı ile; sanığa atılı suçların 1402 sayılı Yasa'nın değişik 13. maddesinde öngörülen sürenin dışında işlendiği, Uyuşmazlık Mahkemesi'nin 4.5.1981 günlü ilke kararında sözü edilen sıkıyönetim mahkemelerinde görülmekte olan davalarla örgütsel bağıllığı olduğunun anlaşılacağı ve uyuşmazlık Mahkemesinin 23.7.1981 günlü başvurusunun reddine dair kararının da bağlayıcı niteliği bulunmadığı gerekçesiyle görevsizlik kararı vererek dosyayı İkinci kez Mahkememiz'e göndermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE: Türk Ulusu adına yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü, Kenan Terzioğlu'nun Başkanlığı'nda, Fethi Özdural, İsmail Oğuz, Nevzat Doğan, Y.İsmet Ayer, Halûk Yardımcı ve Cezmi Elgin'in katılmaları ile yaptığı 19.4.1982 günlü toplantıda, geçici raportör Hâkim Tulez Barutoğlu'nun raporu ile dosyadaki belgeler, okunduktan; toplantıya, Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Durmuş Ganioglu ile Askerî Yargıtay Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Güven Sökmen'in yasaya aykırı olarak verilen kararın kaldırılması gerektiği biçimindeki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Yukarıda açıklandığı üzere, adli yargı yerinin görevsizlik kararı üzerine, dosya kendisine ulaşan sıkıyönetim askeri mahkemesi, görevli yargı yerinin belirlenmesi için 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesine göre Mahkememiz'e başvurmuş, Mahkememiz Ceza Bölümünce de bu işte Askerî Yargı yerinin görevli olduğu saptanarak sıkıyönetim askeri mahkemesinin başvurusu ~~maa~~ reddedilip görev sorunu kesin olarak çözümlenmiştir.

Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvuru kararı verdikten sonra, O yargı merciinin yüksek mahkemenin bu konudaki kararına uymasının yasa buyruğu olduğunda kuşku ve duraksamaya yer bulunmamaktadır. Çünkü Anayasa'nın 142. ve 2247 sayılı Yasa'nın 1. maddesinde, Adli, İdarî ve Askerî Yargı mercileri arasında görev ve hüküm uyuşmazlıklarında "kesin olarak çözümlenmeye yetkili bir yüksek mahkemedir." biçiminde yer alan hüküm, Uyuşmazlık Mahkemesi kararlarının niteliğini ve bağlayıcılığını simgelemekte ve Uyuşmazlık Mahkemesi'nin bir danışma kurulu olmayıp görev ve hüküm uyuşmazlıklarını kesin olarak çözümlenmeye yetkili bir yüksek mahkeme ve yargısal karar veren bir kuruluş olduğunu vurgulamaktadır. Ayrıca anılan yasanın 28. maddesinde "ilgili yargı mercileri ile bütün makam, kuruluş ve kişiler mahkeme kararlarına uymak, geciktirmeksizin onları uygulamakla ödevlidirler." biçiminde yer alan hüküm ile "20. maddedeki " daha önce Uyuşmazlık Mahkemesi'nce yargı mercii belirtilmemiş olan bir davada temyiz incelenmesi yapan yüksek mahkeme, davaya bakan mahkemenin görevi dışında olduğu kanısına varırsa, incelediği kararı bozacak yerde, incelemeyi ertelâyarak yargı merciinin belirtilmesi için Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurmaya karar verebilir." biçimindeki hükümle de kararlarımızın bağlayıcılığını bir kez daha açıkca ortaya koymaktadır. Yüksek Mahkemel

ri dahi bağlayan Uyuşmazlık Mahkemesi kararlarının onların yargısal denetimine bağlı olan derece mahkemelerine etki yapmayacağı ise düşünülemez.

Olayda, askeri yargı yerinin 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesine göre yaptığı, görevli yargı yerinin belirtilmesi yolundaki başvurusu Uyuşmazlık Mahkemesi'nce incelenmiş ve görev sorunu kesin olarak çözümlenerek davanın Askerî Yargı yerinde görülmesi gerektiği karara bağlanmıştır. Gerçi görev konusu kamu düzenine ilişkinliği nedeniyle yargılanmanın her evresinde gözönünde bulundurulmalıdır. Uyuşmazlık Mahkemesi'nin görevi belirleyen karardan sonra dahi, görev konusunu düzenleyen yasa değişiklikleri olmuşsa yargı merciilerinin (aksine bir hüküm konmamışsa) bu değişikliği gözönünde tutmaları gerekir. Hemenkadar sıkıyönetim askeri mahkemesinin 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesi uyarınca yaptığı başvurudan sonra, sıkıyönetim yasasının görevi belirleyen hükümlerinde bazı değişiklikler yapılmış ise de, Uyuşmazlık Mahkemesi kararı anılan 1402 sayılı Yasa'nın yürürlüğe konan değişikliklerini ve Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü'nün 4.5.1981 günlü, 1/1 sayılı ilke kararını gözönünde tutularak verilmiştir.

Bu itibarla, Askerî Yargı yerinin anılan kararın yeniden gözden geçirilmesi sonucunu doğuracak biçimde görevsizlik kararı vermesi, 2247 sayılı Yasa'nın öngördüğü kurallarla bağdaşmayacağından verilen görevsizlik kararı açıkça yasaya aykırı düşmektedir. Zira 19. maddeye göre görevli yargı yerinin belirlenmesi için başvuran mahkemenin, başvuru sonunda Uyuşmazlık Mahkemesi'nce verilen karara uyması yasal bir zorunluluk olmaktadır.

Açıklanan nedenlerle, Uyuşmazlık Mahkemesi'nce görevli yargı yeri belirlenip, bu konudaki karar uyarınca Askerî Yargı yeri görevli kılındığından, İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askerî Mahkemesi'nin görevsizlik kararının yasaya ve yonteme aykırılık yönünden kaldırılmasına karar verilmelidir.

SONUÇ Askerî Yargı'nın görevli bulunduğu, İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askerî Mahkemesi'nin 19.8.1981 günlü, esas 1980/265, karar 1981/653 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına, 19.4.1982 gününde kesin olarak oybirliğiyle karar verildi.

Başkan

Kenan Terzioğlu

K. Terzioğlu

Üye

Fethi Özdemir

F. Özdemir

Üye

İsmail Oğuz

İ. Oğuz

Üye

Nevzat Doğan

N. Doğan

Üye

Y. İsmet Ayer

Y. İsmet Ayer

Üye

Haluk Yardımcı

H. Yardımcı

Üye

Cezmi Elgin

C. Elgin

4.5.1982